

ZENDEGI-SALAM
ضمیمه روزنامه خراسان
دوشنبه ۲۳ مهر ۱۳۹۷
۵ صفر ۱۴۴۰ • ۱۵ اکتبر ۲۰۱۸
شماره ۹۹۳۹
۱۱۶۲

عشق ایران

گپ و گفت با محمود منصوری که ستاره این دوره از جشنواره وایلد اسکرین است

ویزاندادند!

الله توتا! روزنامه نگار

افعی دم‌عنکبوتی، تکامل یافته‌ترین افعی دنیاست که فقط در ایران و استان ایلام پیدا می‌شود؛ اهمیت این گونه‌نادر، آن قدری هست که مسئولان جشنواره «وایلد اسکرین انگلستان»، مشهور به هالیوود سبز را متقاعد کند و برای «فتح... امیری» و «محمود منصوری» دعوت‌نامه شرکت در جشنواره بفرستند. دعوت از امیری، سازنده مستند، هر چند خوشحال‌کننده، اما طبیعی و قابل درک است اما چیزی که این خبر را به‌طور ویژه جالب توجه کرد، اسم محمود منصوری در دعوت‌نامه بود؛ جوان کشاورز گمنامی که با کمک به تیم سازنده مستند برای پیدا کردن افعی دم‌عنکبوتی، دنیاراً تحت تأثیر قرار داد. منصوری، در گفت‌وگویی تلفنی از ماجرای همکاری‌اش در این مستند و فراخوانده‌شدنش به هالیوود سبز، می‌گوید:

ایلامی به اسم آقای نورمحمدی آشنا شدم. به من گفت در خانه سینما تصویربرداری تدریس می‌کند و اگر بخواهم می‌توانم در کلاس هایش شرکت کنم. صبح تاظهر از افعی تصویر می‌گرفتم بعدازظهر به کلاس می‌رفتم. اولین مستندی که تصویربرداری کردم، «حیات در رگ‌های سرده» آقای امیری، جایزه بهترین تصویربرداری خانه سینما و فیلم کوتاه‌تهران را دریافت کرد و کاندیدای بهترین تصویربرداری در جشنواره فجر و حقیقت شد. دوره‌های تصویربرداری را گذراندم و بعد از آن چند مستند دیگر با آقای نورمحمدی و امیری کار کردم.

محمود حالا کارنامه پروپیمانی در مستندسازی دارد و در ۳۳ سالگی می‌شود برایش از آینده‌ای درخشان حرف زد؛ شوق و ذوقش برای ادامه دادن این کار، از پای تلفن هم معلوم است، حتی حالا که برای رسیدن به یکی از آرزوهای بزرگش به مانع برخورد کرده‌است: «قلمروی دم‌عنکبوتی را تهیه‌کننده‌اش، دکتر علاء که در آمریکا است، به وایلد اسکرین فرستاد. مستند ما با دو فیلم دیگر کاندیدا شده و باید ببینیم جایزه «پاندا»ی جشنواره را دریافت می‌کنیم یا نه. از ما دعوت کردند آن‌جا حضور داشته باشیم. به من گفتند همه هزینه‌ها، مترجم، اقامت و بلیت را برعهده می‌گیرند تا بتوانم بروم. سفارت نوبت گرفتیم، بعد از دو هفته به من گفتند ویزا ایت‌دشده است. گفتند فکر کردیم ممکن است بروی و دیگر برنگردی. لطمه روحی شدیدی خوردم. یکی از آرزوهایم این بود که «دیوید اتنبرو»، مستندساز بزرگ‌راز نزدیک ببینم و چه‌بسا که جایزه‌ام را از دست ایشان بگیرم ولی نشد».

«آقای فتحی‌نیا، پژو‌هشگر مستند افعی دم‌عنکبوتی، یکی دوسالی دنبال این خزنده بود و پیدایش نمی‌کرد. یک‌روز به مدرسه‌ای در منطقه ما می‌رود و با دامادمان که معلم آن‌جاست، آشنا می‌شود. جریان تحقیقش درباره دم‌عنکبوتی و پیدانکردنش را برای او تعریف می‌کند. او هم من را به آقای فتحی معرفی می‌کند، چون می‌دانست طبیعت این اطراف را خوب می‌شناسم. آن موقع، شغل اصلی‌ام کشاورزی بود اما پاروقت در یک شرکت هم کار می‌کردم. آقای فتحی‌نیا به من گفت برای مستندی تحقیق می‌کند که یکی از مستندسازهای بزرگ ایران، مشغول ساختنش است. قبول کردم به ایشان کمک کنم. با آقای امیری به خانه ما آمدند. ساعتی در زیستگاه دنبال افعی بودیم. یکی پیدا کردم، نشان‌شان دادم اما نمی‌توانستند آن را ببینند چون استتار این خزنده خیلی قوی است. دوربین دست‌شان بود، زوم کردم رویش. وقتی افعی را دیدند خیلی خوشحال شدند. تا یک ساعت بعد، چهار پنج تا افعی برای‌شان پیدا کردم. در پوست‌شان نمی‌گنجیدند. بعد از آن یک دوربین هندی کم به من دادند که اگر دوست دارم، تصویر بگیرم. خیلی این کار را دوست داشتم، شبکه مستند هم زیاد نگاه می‌کردم اما تصویربرداری بلد نبودم. کار با هندی کم را به من یاد دادند و گفتند بروبین چه پیدایمی‌کنی. از گفتارویک نوع افعی دیگر و خفاش تصویر گرفتیم، به آقای امیری نشان دادم. خوشش آمد و گفت ببین می‌توانی از رفتارهای افعی تصویر بگیری. خودش به تهران برگشت. من هر روز می‌رفتم، دوربین را کار می‌گذاشتم و رفتارهای افعی را ثبت می‌کردم. کم‌کم با یک مستندساز

مستندساز کهنه‌کار حوزه حیات و حش، به عنوان مهمان ویژه جشنواره به انگلستان می‌رود... دیروز این خبر جذاب، در صدر اخبار خبرگزاری‌های معتبر کشورمان بود و همه، کنجکاوانه می‌خواستند بدانند این کشاورز کیست و ماجرای همکاری‌اش با گروه مستندسازی افعی دم‌عنکبوتی» چه بوده و برنامه‌اش برای رفتن به انگلستان، چیست؟ زندگی‌سلام امروز، گپ و گفت خواندنی و جذابی است با این کشاورز ایلامی و البته، فتحا... امیری کارگردان این مستند موفق.

پوستر مستند افعی دم‌عنکبوتی

«محمود منصوری» که آن‌روزها کشاورز ساده‌ای بود، با تعریف و توصیف راهنمایی‌هایش، اولین دم‌عنکبوتی زندگی‌مان را ملاقات کردیم

ایده‌ای که محمود منصوری به شکل عملی، آن را اجرا کرد و آن قدر کل این ماجرا جالب بود که مستند افعی دم‌عنکبوتی، براساس شانس آشنایی با محمود شکل گرفت و این‌روزها، کاندید بخش استعداددرخشان جشنواره «وایلد اسکرین» که اسکار آثار حوزه حیات و حش به حساب می‌آید، شده و محمود، مهمان ویژه این جشنواره است. جالب این‌که اسم و امضای «سر دیوید اتنبرو» پای دعوت‌نامه رسمی از او، به چشم می‌خورد؛ «سر دیوید اتنبرو»، مستندساز صاحب‌نام انگلیسی، بیش از نیم قرن است در حوزه مستندسازی حیات و حش فعالیت می‌کند. او به دلیل فعالیت‌های پرپاراش نشان شوالیه از ملکه انگلستان دریافت کرده و مستندهای «زندگی» و «سپاره زمین» وی، از تلویزیون ایران هم پخش شده‌اند.

کنند و جالب این‌که محمود، به شکل کاملاً حرفه‌ای موفق به مستندسازی زندگی این مار منحصر به فرد شد و در ادامه، کشاورز جوانی که درک درستی از ارزش گونه‌های متنوع جانوری منطقه محل زندگی‌اش نداشت، به یک علاقه‌مند و حامی محیط‌زیست تبدیل شد و این‌روزها با مستندسازی و گفت‌وگو با مردم منطقه، سعی بر شناساندن این مواهب طبیعی و حفاظت از طبیعت پیرامونش دارد.

یک مستند، متولد می‌شود

مهم است بدانید بالاترین رده حفاظت از محیط‌زیست، نه مستندسازی است و نه به کار گرفتن محیط‌بانان؛ بلکه شناخت مردم یک منطقه از حیات و حش همان منطقه و حفاظت از گونه‌های متنوع گیاهی و جانوری‌اش است.

آذر صدارت | روزنامه نگار

پرونده

کشاورز ایلامی که در جریان ساخت مستندی از زندگی افعی دم‌عنکبوتی به یک گروه مستندساز کمک کرد و دانش و دانسته‌هایش درباره این گونه‌مار، گروه مستندساز را تحت تأثیر قرار داد، کاندید دریافت جایزه استعداددرخشان جشنواره «وایلد اسکرین» شده و با دعوت‌نامه «دیوید اتنبرو»

کارگردان مستند درخشان «در قلمروی دم‌عنکبوتی» در گفت‌وگو با زندگی‌سلام از این اثر و نبوغ راهنمایش «محمود منصوری» می‌گوید

شانس آشنایی با محمود

فتحا... امیری، ۳۷ ساله، کارگردان و مستندساز ایلامی را به سختی و در حالی که به قول خودش در یک منطقه بیابانی در حال پیاده‌روی است، پیدا می‌کنیم. «در جست‌وجوی پلنگ ایرانی»، «محیط‌بان و پلنگ»، «در گرداب انقراض»، «اشک سیاه»، «حیات در رگ‌های سرده» و حالا «در قلمروی دم‌عنکبوتی»، آثاری هستند که امیری، به عنوان «کارگردان» و «تهیه‌کننده» براساس دغدغه‌های محیط‌زیستی و پدیده‌های حیات و حش کشورمان ساخته و تقریباً همه، در جشنواره‌های گوناگون سراسر دنیا، حسابی درخشیده‌اند. امیری، قصه شکل‌گیری مستند «در قلمروی دم‌عنکبوتی»، داستان آشنایی‌اش با «محمود منصوری» را اهنمای پروژه و ماجرای دعوت شدن‌شان به جشنواره بین‌المللی زیست‌محیطی «وایلد اسکرین» را در گفت‌وگوبازندگی‌سلام، این‌طور روایت می‌کند:

دیدم که باور کردم و پذیرفتم اگر بتوانیم این گونه جانوری را پیدا کنیم و ببینیم، مستندی ویژه خزندگان استان ایلام بسازم. به این ترتیب، وسایل شخصی و تجهیزات مستندسازی را جمع کردیم و راه افتادیم. اما هر چقدر جلورفتیم و جست‌وجو کردیم، اثری از دم‌عنکبوتی ندیدیم تا این‌که با «محمود منصوری» که آن‌روزها کشاورز ساده‌ای بود و با تعریف و توصیف ما از این مار، گفت این گونه را بارها از نزدیک دیده و با راهنمایی‌هایش، اولین دم‌عنکبوتی زندگی‌مان را ملاقات کردیم.

اعتماد سر نوشت‌ساز

به عنوان یک مستندساز، مهم بود لحظات خاصی از زندگی افعی دم‌عنکبوتی را ثبت کنم و نیاز به لحظه‌هایی از جفت‌گیری و شکار این خزنده داشتیم و در عین حال، ضبط این لحظه‌ها، نیاز به صرف زمان زیادی داشت. به همین دلیل، دوربین فیلم‌برداری را به محمود که در طول روزهای باهم بودن‌مان، متوجه هوش و ذکاوت سرشارش شده بودم سپردم تا در روزهای حضور در کوه دشت‌های اطراف، در صورت مواجهه با این لحظه‌ها، آن را ثبت

باز نکر دنی اما واقعی
چندین سال قبل، در جریان ساخت مستند «حیات در رگ‌های سرده»، یک دوست از بچه‌های محیط‌زیست ایلام، حرف عجیب و جالبی زد و گفت: «می‌دانستی ایران، افعی دم‌عنکبوتی دارد و حوالی ایلام دیده شده؟» با ناباوری گفتم امکان ندارد چنین ماری در دسترس باشد و رسانه‌های مهم دنیا مثل بی‌بی‌سی و نشنال جئوگرافی، برای ساخت مستندی درباره‌اش، اقدام نکرده باشند. برای آن‌ها که نمی‌دانند، باید بگویم افعی دم‌عنکبوتی، گونه‌ای مار منحصر به فرد است که ذمی شبیه رتیل دارد. ساختار دم این موجود بسیار شگفت‌انگیز است و از طریق حرکات دم، اقدام به جلب، فریب و سپس شکار طعمه می‌کند. یعنی دم‌عنکبوت مانند خود را به شکلی حرکت می‌دهد که در نظر طعمه یک عنکبوت یا رتیل در حال حرکت را تداعی می‌کند و وقتی طعمه برای شکار عنکبوت مد نظر محله‌ور شد، با افعی دم‌عنکبوتی مواجه و صید می‌شود.

ملاقات با دم‌عنکبوتی

اما در ادامه، ویدئوهایی از تحقیقات دکتر فتحی‌نیا، کارشناس محیط‌زیست از این مار